

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 196/2021-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] právne zastúpenej advokátom JUDr. Petrom Pohančenikom, Palárikova 93, Čadca, proti uzneseniu Okresného súdu Čadca č. k. 5 C 85/2017 z 3. novembra 2020 a proti postupu Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 85/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. februára 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 85/2017 a uznesením okresného súdu č. k. 5 C 85/2017 z 3. novembra 2020. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a prikázať okresnému súdu opätovne rozhodnúť. Zároveň žiada o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 5000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia, z ďalších príloh sťažnosti a nálezu ústavného súdu č. k. III. ÚS 147/2020 z 30. júna 2020 vyplýva takýto stav veci:

3. V konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 5 C 85/2017 sa [REDAKOVANÉ] ako žalobca domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej vrátenia daru. Žalobca vzal svoju žalobu späť v celom rozsahu, v dôsledku čoho okresný súd konanie zastavil a sťažovateľke priznal nárok na náhradu trov konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

4. Žalobca predtým, ako bolo rozhodnuté o výške trov konania sťažovateľky, zomrel, preto okresný súd uznesením rozhodol, že v konaní ako so žalobcom pokračuje s právnou nástupkyňou [REDAKOVANÉ], jeho dcérou [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“).

5. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 85/2017 zo 7. mája 2019 vydaným vyššou súdnou úradníčkou priznal sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 1 979,75 eur pozostávajúcich zo súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia za 5 úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia – 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018, vyjadrenie z 22. mája 2018, vyjadrenie z 11. septembra 2018) vrátane k nim prináležiacich režijných paušálov. Vychádzal zo skutočnosti, že hodnota predmetu konania je peniazmi vyjadriteľná, preto pri svojom rozhodovaní aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

6. Proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podala sťažnosť žalobkyňa, ktorá namietala, že hodnota predmetu konania nie je peniazmi vyjadriteľná, preto mal súd pri určovaní výšky trov právneho zastúpenia vychádzať z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. Podľa jej názoru sťažovateľke prináleží náhrada trov konania v sume 320,28 eur za 4 úkony právnej služby – prevzatie a príprava zastúpenia z 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018 a účasť na pojednávaní 31. mája 2018.

7. Sťažnosť proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podala aj sťažovateľka, ktorá žiadala o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v súvislosti s účasťou jej právneho zástupcu na pojednávaní 31. mája 2018 v sume 782,69 eur.

8. Okresný súd uznesením č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 zmenil uznesenie vyššej súdnej úradníčky tak, že žalobkyňu zaviazal nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 320,28 eur pozostávajúce z trov právneho zastúpenia za 4 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia – 8. februára 2018, vyjadrenie z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018, účasť na pojednávaní 31. mája 2018) vrátane režijných paušálov. Konštatoval, že právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch, preto aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky.

9. Proti uzneseniu okresného súdu č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 podala sťažovateľka 29. júla 2019 ústavnú sťažnosť (ďalej aj „skoršia ústavná sťažnosť“), o ktorej rozhodol ústavný súd nálezom č. k. III. ÚS 147/2020 z 30. júna 2020 tak, že vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 a jeho postupom, uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľke tiež priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavný súd dospel k záveru o porušení princípu kontradiktórnosti a rovnosti zbraní, keď okresný súd pred vydaním uznesenia č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019, ktorým v plnom rozsahu vyhovel sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky, túto sťažnosť nedoručil sťažovateľke na vyjadrenie. Ústavný súd tiež vyhodnotil uznesenie okresného súdu č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 ako nepreskúmateľné, keď

uznesením č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 na rozdiel od uznesenia vyššej súdnej úradníčky nebola sťažovateľke priznaná náhrada za úkony služby právnej pomoci z 22. mája 2018 a 11. septembra 2018, a to bez toho, aby sa s touto okolnosťou súd v uznesení vyrovnal a zdôvodnil, prečo náhrada sťažovateľke za predmetné úkony právnej služby nepatrí. Zároveň ústavný súd konštatoval, že proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky podala sťažnosť aj sťažovateľka, pričom z uznesenia č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 táto skutočnosť nevyplýva a nie je z neho zrejmé, či sa okresný súd zaoberal otázkou náhrady trov konania v spojení s účasťou právneho zástupcu sťažovateľky na pojednávaní 31. mája 2018 tak, ako si ju sťažovateľka uplatnila v sťažnosti proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky sťažovateľky o porušení princípu kontradiktórnosti a princípu rovnosti zbraní v dôsledku nedoručenia sťažnosti žalobkyne sťažovateľke a námietky nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd pristúpil k vysloveniu porušenia práv sťažovateľky. Vo vzťahu k posúdeniu možnosti oceniť peniazmi predmet sporu o vrátenie daru ústavný súd poukázal na rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 10 Co 421/2013 z 31. marca 2014 a rozhodnutie ústavného súdu č. k. I. ÚS 704/2014, pričom záver okresného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie daru vyslovený v uznesení č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019 vyhodnotil ako ústavnoprávne udržateľný. V nadväznosti na to námietku týkajúcu sa určenia tarifnej hodnoty veci a nesprávnej aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky ústavný súd považoval za nedôvodnú.

10. Následne okresný súd uznesením č. k. 5 C 85/2017 z 3. novembra 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“ alebo „uznesenie z 3. novembra 2020“) opätovne rozhodol o sťažnosti žalobkyne, ako aj o sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky. Uznesenie vyššej súdnej úradníčky zmenil tak, že žalobkyňu uložil povinnosť zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania v sume 551,21 eur. Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že okresný súd vyhodnotil predmet sporu ako peniazmi neoceniteľný, a preto pri vyčísľovaní náhrady trov konania vychádzal z § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky. V tomto smere konštatoval, že právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť peniazmi, pretože toto právo nemožno stotožňovať s vlastníckym právom, a teda nemožno ani pri vyčísľovaní trov právneho zastúpenia vychádzať z hodnoty nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovania. Svoj právny záver podporil poukazom na rozhodnutie ústavného súdu č. k. I. ÚS 704/2014, III. ÚS 147/2020. Náhradu trov konania priznal za 6 úkonov právnej služby, a to: prevzatie a prípravu konania (8. februára 2018), vyjadrenie k žalobe z 8. februára 2018, vyjadrenie z 2. mája 2018, vyjadrenie z 21. mája 2018, účasť na pojednávaní 31. mája 2018 a podanie na súd z 11. septembra 2018.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poukazuje na konštatovanie okresného súdu v uznesení č. k. 5 C 85/2017 z 3. novembra 2020, podľa ktorého „... právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť peniazmi, nakoľko toto právo nemožno stotožňovať s vlastníckym právom, a teda nemožno pri vyčísľovaní trov právneho zastúpenia vychádzať z hodnoty nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovania...“. Okresnému súdu vytýka, že uznesenie vo vzťahu k záveru o neoceniteľnosti predmetu konania nie je náležité zdôvodnené a vzhľadom na protichodné právne názory strán konania sa očakávalo dôkladné a

podrobné zdôvodnenie právneho záveru súdu. Nie je zrejmé, či je rozhodnutie okresného súdu založené na skutočnosti, že právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch, alebo na skutočnosti, že právo na vrátenie daru nie je možné stotožňovať s vlastníckym právom. Ide o dve rozdielne právne skutočnosti, ktoré nie je možné zamieňať ani stotožňovať. Sťažovateľka je názoru, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, jeho rozhodnutie je arbitrárne. Pri vyčíslení trov konania mal aplikovať § 10 ods. 1 vyhlášky. Okresný súd konštatuje, že jeho rozhodnutie je v súlade s rozhodnutiami ústavného súdu, a to rozhodnutím č. k. I. ÚS 704/2014-11 z 19. novembra 2014 a č. k. III. ÚS 147/2020-48 z 30. júna 2020, ani v jednom z uvedených rozhodnutí však ústavný súd nedospel k právnym záverom, ktoré okresný súd uvádza v napadnutom uznesení. Ústavný súd sa v už uvedených rozhodnutiach ani nezaoberal podstatou, ktorá je predmetom sporu, o ktorom rozhodoval okresný súd v napadnutom uznesení. Okresný súd mal postupovať v zmysle § 264 ods. 1 Civilného sporového poriadku, hodnotu nárokov mal zistiť odhadom a z tohto odhadu dospieť k výške náhrady trov konania. Na tento účel mal k dispozícii podklady, napr. znalecký posudok, dedičské rozhodnutie. Žaloba o vrátenie daru je prostriedkom, ktorým sa darca domáha ochrany svojho vlastníckeho práva, preto záver okresného súdu, že právo na vrátenie daru nie je možné stotožňovať s vlastníckym právom, neobstojí. Okresný súd sa svojím rozhodnutím odchyľil od ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít.

12. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sťažovateľka poukázala na skutočnosť, že o výške trov konania okresný súd rozhodoval viac ako dva roky, keď uznesenie, ktorým okresný súd konanie zastavil a rozhodol o nároku na náhradu trov konania, nadobudlo právoplatnosť 24. októbra 2018 a o výške trov konania bolo rozhodnuté napadnutým uznesením z 3. novembra 2020. Ak bude tejto ústavnej sťažnosti vyhovené, rozhodovanie o výške trov konania presiahne tri roky. Rozhodnutie o náhrade trov konania možno zaradiť medzi štandardnú agendu všeobecného súdnictva, preto dĺžka konania nebola závislá od skutkovej a právnej náročnosti prejednávanej veci. Sťažovateľka žiadnym spôsobom neprispela k neprimeranej dĺžke konania.

13. Pokiaľ ide o požadované primerané finančné zadost'učinenie v sume 5 000 eur, toto podľa sťažovateľky vyjadruje rozsah a mieru nejasnosti a arbitrárnosti súdneho rozhodnutia, ktoré nespĺňa základné požiadavky na spravodlivé a účinné súdne rozhodnutie, vyjadruje aj neprimeranú dĺžku konania o náhrade trov konania. Sťažovateľka vystupovala v súdnom konaní ako žalovaná, teda súdne konanie nevyvolala. Bola nútená vyhľadať právnu pomoc advokáta, s ktorou bolo spojené aj vynaloženie finančných prostriedkov. Následne bolo súdne konanie zastavené na základe späťvzatia žaloby. K rozhodnutiu protistrany o späťvzati žaloby žiadnym spôsobom neprispela, v dovtedajšom súdnom konaní plnila všetky svoje povinnosti.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) napadnutým uznesením a porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov (čl. 48 ods. 2 ústavy), práva na prejednanie veci v primeranej lehote (čl. 6 ods. 1 dohovoru) postupom okresného súdu v napadnutom konaní v časti rozhodovania o výške trov konania.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

15. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

16. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

17. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

18. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k nepripustnému zásahu aj do iného základného práva (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

19. O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takého práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06, III. ÚS 79/2012).

20. Okresný súd v napadnutom uznesení (rovnako ako v uznesení č. k. 5 C 85/2017 z 5. júna 2019, proti ktorému sťažovateľka podala skoršiu ústavnú sťažnosť, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. III. ÚS 147/2020) na rozdiel od uznesenia vyššej súdnej úradníčky vychádzal zo záveru, že právo na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch, preto pri vyčísl'ovaní výšky náhrady trov právneho zastúpenia aplikoval § 11 ods. 1 vyhlášky, nie § 10 ods. 1 vyhlášky. V odôvodnení uznesenia z 3. novembra 2020 okresný súd uviedol, že právo na vrátenie daru nemožno stotožňovať s vlastníckym právom, a teda ani pri vyčísl'ovaní trov právneho zastúpenia nemožno vychádzať

z hodnoty nehnuteľností, ktoré boli predmetom darovania. Svoju argumentáciu podporil poukazom na rozhodnutia ústavného súdu č. k. I. ÚS 704/2014, III. ÚS 147/2020.

21. Ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 147/2020, ktorým rozhodol o skoršej ústavnej sťažnosti sťažovateľky, okrem iného konštatoval:

«Ústavný súd vo vzťahu k posúdeniu možnosti oceniť peniazmi predmet sporu o vrátenie daru uvádza, že k tejto problematike a k nadväzujúcej otázke určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v zmysle vyhlášky zaujal stanovisko Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v rozsudku sp. zn. 10 Co 421/2013 z 31. marca 2014. Krajský súd sa stotožnil so záverom Okresného súdu Ružomberok vysloveným v rozsudku sp. zn. 3 C 149/2012, ktorý vychádzal zo skutočnosti, že „hodnotu práva na vrátenie daru nie je možné vyjadriť v peniazoch. Podľa názoru súdu toto právo na vrátenie daru je špecifickým právom zakotveným v ustanovení § 630 Občianskeho zákonníka, nemožno ho stotožniť s vlastníckym právom a z tohto dôvodu nemožno ani pri vyčísl'ovaní trov právneho zastúpenia vychádzať z hodnoty darovaných nehnuteľností“. Rozsudok krajského súdu bol podrobený ústavnoprávnemu prieskumu v konaní vedenom na ústavnom súde pod sp. zn. I. ÚS 704/2014, pričom ústavný súd dospel k záveru o ústavnoprávnej udržateľnosti záverov vyslovených krajským súdom, keď uviedol: „ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým krajský súd dospel v spojení s rozsudkom okresného súdu, nemožno označiť za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.“

Z uznesenia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 704/2014 vyplýva, že ústavný súd považoval právny záver všeobecného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie daru za ústavne udržateľný. Vzhľadom na skutočnosť, že aj vec sťažovateľky sa týka práve konania o vrátenie daru a možnosti vyjadriť hodnotu predmetu takéhoto konania v peniazoch, pričom okresný súd vychádzal zo záveru o nemožnosti vyjadriť predmet sporu v peniazoch, ústavný súd nevzhliadol dôvod odkláňať sa od svojho skoršieho rozhodnutia.

V súvislosti s právnym posúdením veci okresným súdom treba z pohľadu ústavného súdu konštatovať, že za ústavne konformnú možno považovať aj interpretáciu okresného súdu, ktorá s poukazom na špecifikum predmetu sporu – právo na vrátenie daru dochádza k záveru, že taký predmet sporu nie je v peniazoch oceníteľný. V tejto súvislosti ústavný súd upozorňuje, že je prioritne súdnym orgánom ochrany ústavnosti, nie zákonnosti, čo sa v okolnostiach súdnej veci prejavuje v tom, že okresnému súdu nie je oprávnený prikazovať vlastné presvedčenie o podústavnom riešení spornej otázky, ak právne názory obsiahnuté v napadnutom uznesení z ústavného hľadiska obstoja. Inak povedané, akceptácia hmotnoprávneho názoru okresného súdu o neoceniteľnosti predmetu konania o vrátenie daru automaticky neznamená ústavnú neudržateľnosť prípadného opačného názoru.

Z ústavnoprávneho hľadiska preto v okolnostiach rozhodovanej veci niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery okresného súdu. Napadnuté uznesenie vo vzťahu k záveru o určení hodnoty predmetu sporu nevykazuje znaky svojvôle, a tak ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru okresného súdu.

Námietku týkajúcu sa určenia tarifnej hodnoty veci a nesprávnej aplikácie § 11 ods. 1 vyhlášky preto ústavný súd v relácii k referenčným ustanoveniam ústavy a dohovoru vyhodnotil ako nedôvodnú.»

22. Tak v uznesení z 5. júna 2019 (proti ktorému smerovala skoršia ústavná sťažnosť sťažovateľky), ako aj v uznesení z 3. novembra 2020 okresný súd dospel k záveru o nemožnosti vyjadriť hodnotu predmetu sporu o vrátenie daru v peniazoch, v dôsledku čoho aplikoval § 11 ods. 1 písm. a) vyhlášky, pričom námietku sťažovateľky týkajúcu sa ne/možnosti oceniť predmet sporu v skoršej ústavnej sťažnosti ústavný súd vyhodnotil v náleze č. k. III. ÚS 147/2020 ako neopodstatnenú. Ústavný súd nevidí dôvod odkláňať sa od svojich skorších záverov vyjadrených v náleze č. k. III. ÚS 147/2020 už citovaných. Právny záver okresného súdu u neoceníteľnosti predmetu konania je v uznesení z 3. novembra 2020 síce vysvetlený stručne, ale zodpovedá na túto otázku v zhode s judikatúrou, na ktorú odkazoval v náleze č. k. III. ÚS 147/2020 aj ústavný súd. Za tohto stavu ústavný súd uznesenie z 3. novembra 2020 nepovažuje za zjavne neodôvodnené či arbitrárne a samotný právny záver okresného súdu za ústavne neudržateľný.

23. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie nesignalizuje na podklade dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Z týchto dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol s poukazom na § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ako zjavne neopodstatnenú.

III.2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa § 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

24. Sťažovateľka okresnému súdu vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vytýka, že v napadnutom konaní rozhodovanie o výške trov konania trvalo viac ako dva roky (október 2018 – november 2020), a v prípade, že na základe predmetnej ústavnej sťažnosti bude uznesenie z 3. novembra 2020 zrušené a vec vrátená okresnému súdu na nové rozhodnutie, rozhodovanie o výške trov konania presiahne tri roky. Takúto dobu nepovažuje za primeranú.

25. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

26. Zjavne neopodstatneným návrhom je návrh, ktorým sa namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

27. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08). Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú, pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou EŠLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

28. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcejmu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

29. Ústavný súd z príloh sťažnosti a dopytom na okresný súd zistil, že uznesením okresného súdu č. k. 5 C 85/2017 z 20. septembra 2018 bolo konanie zastavené a sťažovateľke bol priznaný nárok na náhradu trov konania voči žalobkyni v rozsahu 100 %. Uznesenie o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť 24. októbra 2018. Následne okresný súd podľa § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku rozhodoval o výške trov konania, pričom uznesenie č. k. 5 C 85/2017 z 3. novembra 2020 nadobudlo právoplatnosť 11. januára 2021.

30. Z uvedeného vyplýva, že napadnuté konanie vedené okresným súdom bolo právoplatne ako celok (vec sama aj trovy konania) skončené 11. januára 2021. Ústavná sťažnosť sťažovateľky namietajúca postup v napadnutom konaní je datovaná 10. februára 2021 a ústavnému súdu bola doručená 15. februára 2021, teda zjavne až po právoplatnosti uznesenia okresného súdu č. k. 5 C 85/2017 z 3. novembra 2020. Ústavný súd pre úplnosť dodáva, že dopytom okresného súdu zistil, že okresný súd vydal opravné uznesenie č. k. 5 C 85/2017 z 12. februára 2021, ktorým opravil dátum vydania napadnutého uznesenia tak, že správny dátum vydania napadnutého uznesenia je 3. decembra 2020, nie 3. novembra 2020. Predmetná okolnosť – vydanie opravného uznesenia však nemá vplyv na právoplatnosť výroku napadnutého uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o sťažnostiach proti uzneseniu vyššej súdnej úradníčky, o výške trov konania, pretože oprava sa

týka výlučne dátumu vydania napadnutého uznesenia, teda jeho formálnej náležitosti, ktorá nemá vplyv na práva a povinnosti strán sporu.

31. Z uvedeného je zrejmé, že okresný súd v čase podania ústavnej sťažnosti už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh napadnutého konania, prípadne prietahy v ňom (IV. ÚS 214/03, II. ÚS 1/05).

32. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľka sa v predmetnej veci domáhala ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v označenom konaní pred okresným súdom namietané porušenie označených práv už nemohlo trvať, keďže jej právna neistota bola odstránená momentom právoplatného rozhodnutia o výške trov konania, ústavný súd rozhodol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde tak, že ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

33. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého uznesenia, priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľky (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto návrhoch sťažovateľky už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu